

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ фінансів _____

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ р.
“ ___ ” _____

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування

за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: «Бюджетна система та її вплив на розвиток національної економіки»

Виконавець

студентка _____ ЦВФН _____ факультету

_____ Кувіла Олександра Анатоліївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

_____ к.е.н. _____

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ Васютинська Л.А. _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА 2018

АНОТАЦІЯ

Кувіла Олександра Анатоліївна

«Бюджетна система та її вплив на розвиток національної економіки» кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування за магістерською програмою «Державні та муніципальні фінанси». - Одеський національний економічний університет. - м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес функціонування бюджетної системи.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти бюджетної системи.

Здійснено діагностику стану бюджетної системи України. Шляхом застосування статистичних методів оцінено вплив різних чинників на розвиток бюджетної системи в Україні.

Запропоновано: розробити методичне забезпечення щодо оцінювання бюджетних ризиків; переглянути норми перерозподілу податкових доходів між рівнями бюджетної системи; упорядкувати надання податкових пільг; розробити систему стандартів щодо надання бюджетних послуг.

Ключові слова: бюджетна система; бюджет; бюджетний механізм.

ABSTRACT

Kuvila O.

«Budget system and its influence on the development of the national economy» thesis for Master degree in specialty 8.07072 Finance, Banking and Insurance under the program «State and municipal finances»/ - Odessa National Economic University. - Odessa, 2018

Thesis consists of three sections. Object of study is the process of functioning of the budget system.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of budget system in Ukraine.

Diagnostics of the state budget system of Ukraine is carried out. Statistical methods were applied to determine the factors are influencing the development of the budget system in Ukraine.

Proposals for improving the budgetary system of Ukraine: to develop methodical support for assessing budget risks; to revise the redistribution of income between the state budget and local budgets; to revise the system of tax incentives to develop a system of standards for the provision of budget services.

Key words: budget system; budget; budget mechanism

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ	6
1.1. Історичні передумови становлення та розвитку бюджетної системи....	6
1.2. Бюджет як інструмент регулювання національної економіки.....	14
1.3. Організаційні основи побудови бюджетної системи	21
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	31
2.1. Основні тенденції формування доходів бюджетної системи.....	31
2.2. Оцінювання впливу системи видатків бюджету на економіку.....	45
2.3. Причини виникнення фіскальних дисбалансів та вплив бюджетного регулювання щодо їх усунення.....	53
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	66
3.1. Зарубіжний досвід реформування бюджетної системи та можливості його застосування в Україні.....	66
3.2. Напрями підвищення ефективності бюджетної системи.....	75
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Актуальність теми. Бюджетна система є найважливішим економічним регулятором, оскільки через її ланки перерозподіляється частина національного доходу. Тому від її збалансованості та стійкості залежить макроекономічна стабільність. Задля збереження цієї стабільності та сприяння подальшому економічному зростанню держава має застосовувати відповідний бюджетний інструментарій, причому у такий спосіб, щоб вигоди, які одержує суспільство від використання бюджетних коштів перевищували витрати щодо їх формування. Лише за таких умов можна вважати бюджетну систему ефективною, а бюджетний механізм дієвим.

Виходячи з парадигми сталого розвитку національної економіки та з огляду на роль держави у цьому процесі великого значення набуває проблематика щодо визначення сучасних домінант, стратегічних засад та перспективних напрямів реформування бюджетної системи відповідно до європейських та світових стандартів.

Мета сучасного реформування бюджетної системи полягає у тому, щоб бюджетний інструментарій став дієвим важелем впливу на розвиток національної економіки. Тому проведення дослідження деструктивних та конструктивних чинників, які обумовлюють розвиток бюджетної системи та визначають ступінь впливу бюджетного інструментарію на макроекономічні процеси окреслює актуальність роботи.

Аналіз проблем розвитку бюджетної системи держави та її регулюючого впливу на національну економіку досліджувалися в працях таких авторів, як О.Д. Василик, В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко, Л.Є. Клець, В.П. Кудряшов, І.О. Луніна, О.Р. Романенко, В.М. Федосов, Л.В. Фещенко, С.І. Юрій та ін.

Дослідження науковців внесли вагомий вклад у розвиток вітчизняної науки. Однак динамічність сучасних соціально-економічних процесів, взаємозалежність та взаємодія елементів економічної системи, циклічність економічного розвитку,

наявність кризових явищ, посилення бюджетних ризиків є підставою для подальшого вивчення проблематики розвитку бюджетної системи, визначення дієвих бюджетних важелів, що генерують стабілізацію національної економіки та впливають на подальше економічне зростання.

Мета роботи. Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад функціонування бюджетної системи та розробка пропозицій щодо перспектив її розвитку в контексті економічних трансформацій.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначена послідовність розгляду відповідних **задач**, а саме:

- дослідити історичні передумови становлення та розвитку бюджетної системи;
- розкрити зміст бюджету як інструменту розвитку національної економіки;
- вивчити організаційні засади побудови бюджетної системи;
- проаналізувати основні тенденції формування доходів бюджетної системи;
- оцінити вплив системи видатків бюджету на економіку;
- дослідити причини виникнення дисбалансів бюджетів та визначити ступінь впливу бюджетного регулювання щодо їх усунення;
- вивчити зарубіжний досвід реформування бюджетної системи та визначити можливості його застосування в Україні;
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності бюджетної системи.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес функціонування бюджетної системи.

Предмет дослідження. Предмет дослідження – сукупність економічних відносин з приводу перерозподілу частини ВВП через бюджетну систему.

Методи дослідження. Для вивчення теоретичних засад бюджетної системи використовувалися історичний, діалектичний та логічний методи наукового пізнання. Для діагностики стану бюджетної системи метод динамічних порівнянь, графічного зображення кількісних величин, метод економіко-математичного моделювання при здійсненні факторного аналізу.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти з питань функціонування місцевих бюджетів, наукові публікації та монографічні видання вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, звіти та аналітичні матеріали Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України.

Висновки, узагальнення та рекомендації, які надані у дослідженні, можуть бути використані при розробці стратегій та планів соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць з метою удосконалення місцевих бюджетів, а також стати у нагоді для прийняття управлінських рішень при реалізації бюджетних завдань.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного змісту роботи складає 88 сторінок, містить 12 рисунків, 8 таблиць та додатки. Список використаних джерел налічує 105 найменувань та розміщується на 10 сторінках.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено теоретичні висновки та практичні пропозиції, які полягають у наступному:

1) Розвиток бюджетної системи має свої історичні особливості, які знайшли своє відображення на кожному етапі її еволюції. Бюджет як історична категорія має свої родові якості та спадкоємність. Саме ці аспекти дозволяють сформувати певні періоди розвитку бюджетної системи.

2) У сучасних умовах бюджетна система є головним інструментом державного впливу на динаміку суспільного відтворення та стимулювання економічного зростання. Реалізація функцій бюджету як інструменту формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, регулювання міжгалузевих, регіональних та соціальних пропорцій здійснюється через механізм бюджетного регулювання шляхом застосування такого інструментарію, як трансферти, позики, кредити, проектне фінансування та ін.

3) Бюджетна система має свої особливості, які залежать від бюджетного устрою держави та адміністративно-територіального ділення. Вона функціонує як єдиний організм з метою забезпечення суспільства необхідними благами, які не можуть надаватися ринком у силу своєї специфічності. Рух бюджетних коштів в середині бюджетної системи формує відповідні фінансові потоки. Щільність зв'язку між ланками бюджетної системи обумовлює її стійкість. Проте зовнішні шоки послаблюють стійкість і збалансованість бюджетної системи.

4) Аналіз доходів бюджетної системи надав можливість дійти висновку, що основними бюджетоутворюючими джерелами є такі податки як, податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств. Загалом основні бюджетоутворюючі податки зведеного бюджету за своєю питомою вагою не мають значних коливань. Зважаючи на значну частину податкових надходжень у доходах бюджету України, їхня роль в забезпеченні перерозподільчих процесів є суттєвою і в найближчій перспективі особливо не знижуватиметься. Тому важливим

завданням є пошук шляхів удосконалення механізму мобілізації цих надходжень, ефективного використання його складових у процесі наповнення бюджетів.

5) Аналіз системи видатків бюджету показав, що динаміка видатків бюджету має тенденцію до зростання. Проблеми розподілу і використання бюджетного фонду виникають у зв'язку із впливом зовнішніх чинників, які обумовлені наслідками економічної і політичної кризи, а також застосуванням ручного методу управління. Аналіз видаткової частини бюджету дозволив діти висновку про низьку еластичність видатків, найбільша питома вага яких приходить на фінансування соціально-культурної сфери. Основними проблемами функціонування системи видатків бюджету є:

- недовиконання за всіма статтям видатків бюджету за всіма рівнями бюджетної системи, що є наслідком ручного управління бюджетними ресурсами.

- соціальна спрямованість бюджетних видатків, що не дає можливість здійснювати державну підтримку програм розвитку інноваційних технологій, впровадження сприятливих умов для залучення іноземного капіталу.

6) Дослідження механізму бюджетного регулювання надало можливість з'ясувати, що через фінансове вирівнювання дохідної спроможності територій, створюються необхідні вихідні умови для досягнення збалансованості всіх ланок бюджетної системи. Тому на часі є питання децентралізації фінансів і зміцнення матеріально-фінансової бази місцевого самоврядування для забезпечення саморозвитку, що здійснюється шляхом ефективного використання місцевих ресурсів і власних можливостей. Проведений регресійний аналіз показав, що на 1 гривню приросту доходів місцевих бюджетів (з трансфертами) капітальні інвестиції прирощуються на 0,63 грн. Отже, інвестиційний чинник місцевих бюджетів є незначним. У цьому контексті скасування норми щодо формування бюджету розвитку за рахунок перерахування до його доходів суми єдиного податку є досить незрозумілою. По суті бюджети розвитку лишилися суттєвої підтримки стосовно джерел формування їхніх доходів.

7) З огляду на зарубіжний досвід більш переконливі аргументи знаходяться на стороні підвищення ефективності бюджетної системи. Крім того, заслуговує на

увагу досвід країн щодо запровадження системи управління бюджетними ресурсами, яка формується з огляду на визначені результати. В контексті аналізу ситуації в Україні важливо відмітити такий напрямок реформи, як збалансування бюджетної системи через впорядкування бюджетних повноважень між державною та місцевими органами влади. Висновок з уроків, щодо удосконалення дії та підвищення ефективності міжбюджетних відносин в Україні, відповідно до принципів демократії та субсидіарності, передбачає розширення прав і повноважень місцевих органів самоврядування при зміцненні їх фінансової бази та збереженні централізованих механізмів макроекономічного регулювання.

8) З метою підвищення ефективності функціонування бюджетної системи, а також її збалансованості необхідно:

- розробити методичне забезпечення щодо оцінювання бюджетних ризиків з метою попередження негативних наслідків впливу зовнішніх факторів та внутрішніх дисбалансів;

- переглянути норми перерозподілу податкових доходів між рівнями бюджетної системи, зокрема, замість 10% податку на прибуток підприємств, що зараховується до обласного бюджету, спрямувати встановити норму податку на доходи фізичних осіб, що надходить до обласного бюджету на рівні 25%, а податок на прибуток підприємств спрямувати до державного бюджету;

- упорядкувати надання податкових пільг з огляду на необхідність їхнього надання тим галузям економіки, що впроваджують новітні технології або є інвестиційно привабливими;

- розробити правовий механізм щодо застосування інструментарію адресною соціальної допомоги, щоб перейти від пільгового до адресного фінансування, що надасть можливість посилити контроль за використанням бюджетних коштів;

- розробити механізм спільного фінансування місцевими бюджетами інноваційно-інвестиційних програм/проектів з метою оптимізації фінансових потоків між бюджетами;

- розробити систему науковообґрунтованих стандартів для кожного виду бюджетних послуг з метою чіткого розмежування делегованих і власних повноважень органів місцевої влади, що надасть можливість здійснювати контроль за ефективним використанням бюджетних ресурсів та підвищити якість публічних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України: Навч. посіб. / Ю.В. Пасечник – К.: Знання-Прес, 2006. – 607 с.
2. Пушкарева В.М. История финансовой мысли и политики налогов. / В.М. Пушкарева – М.: Инфра – 1996. – 192 с.
3. Федака С. Д. Політична історія України-Русі доби трансформації імперії Рюриковичів (XII століття) / С. Д. Федака; Ужгород. держ. ун-т. - Ужгород : Вид-во В.Падяка, 2000. - 340 с.
4. Горобець В. Політичний устрій українських земель другої половини XVII–XVIII століть: Гетьманщина, Запорозжя, Слобожанщина, Правобережна Україна (спроба структурно-функціонального аналізу). – К., 2000. – 96 с.
5. Субтельний О. Україна: історія : монографія / О. Субтельний; Пер. з англ. Ю.І. Шевчука. - 2-е вид. - К. : Либідь, 1992. – 512 с.
6. Фігурний Ю. Українське державотворення на лівобережжі у 1708-1740 роках в українознавчому вимірі. // Українознавство №1. – 2013. - с. 139-146).
7. Політична історія Гетьманщини XVIII ст. у документах і матеріалах / Л.Г. Мельник. – К.: ІЗМН, 1997. – 140 с.
8. Правила уложения, рассмотрения, утверждения, исполнения государственной росписи, финансовых смет министерств и главных управлений // Свод Законов Российской империи. - 2-е изд. - Т. 37. — СПб., 1865. — № 38309.
9. Бюджетна система України: проблемні питання : монографія / [Л.А. Васютинська, М.О. Слатвінська, О. Ю. Дубовик та ін.] за аг. Ред. В.Г. Баранової. – Одеса, ВОИ СОИУ «Атлант», 2013, - 252 с.
10. Статистическій временникъ Россійской имперіи / издание центрального Статистическаго комитета. Санктпетербургъ: Типографія К. Вульфа. – 1866.- 586 с.
11. Гай-Нижник П. Податкова політика центральної ради, урядів унр, української держави, усрр (1917-1930 рр.). - к., 2006. - 303 с.
12. Лебідь-Юрчик Х. Бюджетове право. / Х. Лебідь-Юрчик. – Льв., 1927. – 191 с.

13. Яснопольський Л.Н. / Тезиси к докладу профессора Л. Н. Яснопольского // Известия Союза промышленности, торговли, финансов и сельского хозяйства Украины. – 1918. 19 травня.].
14. Гай-Нижник П.П. Перший державний бюджет у новітній історії України // Фінанси України. – 2008. - № 6. – С. 111-119.
15. Гай-Нижник П.П. Бюджет української держави за гетьманату Павла Скоропадського // Фінанси України. – 2001. - № 8. – С. 55-59.
16. Давид А. К пятилетию Советского бюджета. История и перспективы / А.Давид // Финансовый вестник. – 1922. – №7–8. – С. 3-11.
17. Конституция (Основной закон) союза Советских Социалистических Республик Утверждена Чрезвычайным VIII съездом Советов Союза ССР 5 декабря 1936 года (с последующими изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1936.htm>.
18. Україна. Верховна Рада. Постанова від 24.08.1991 р. «Про проголошення незалежності України» / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
19. Україна. Верховна Рада. Закон України від 05.12.1990 № 513-ХІІ "Про бюджетну систему Української РСР" / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/513-12>.
20. Бюджетна система України: навч. посіб. / [С. І. Юрій, Й. М. Бескид, В. Г. Дем'янишин та ін.]; під ред. Юрія С. І. та Бескида Й. М. – К.: НІОС, 2000. – 400 с.
21. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія. / В.М. Опарін. — К.: КНЕУ, 2005. — 240 с.
22. Романовский М.В. Бюджетная система Российской Федерации: учебник М.В. Романовский, О.В. Врублевская. — М.: Юрайт, 1999. — 621 с.
23. Артемьева С.С. Бюджетная система Российской Федерации: учеб. пособие / С.С. Артемьева. — Саранск: Изд-во Мордовского ун-та, 2001. — 116 с.

24. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О.П. Кириленко. — К.: НІОС, 2000. — 384 с.
25. Павлюк К.В. Роль бюджету в регулюванні соціально-економічних процесів у трансформаційний період в Україні / К.В.Павлюк // Наукові праці НДФІ. — 2007. — №1 (38). — С. 14-29.
26. Розпутенко І. Державні видатки в перехідних економіках / І. Розпутенко. — К.: Укр. акад. держ. упр. при Президентові України, 1998. — 242 с.
27. Деркач Н.И. Бюджет и бюджетный процесс в Украине / Н.И. Деркач, Л.П. Гордеева. — Д.: Пороги, 1995. — 256 с.
28. Фінанси: підручник. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — К.: Знання, 2008. — 611 с.
29. Василик О. Д., Павлюк К. В. Бюджетна система України: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. — К. : Центр навчальної літератури, 2004. — 544 с.
30. Бюджетна система. Вишкіл студії / за ред. С.І. Юрія, Й.М. Бескида. — К. : Таксон, 2002. — 255 с.
31. Ісаєва О.В. Сучасні проблеми функціонування та розвитку бюджетної системи України: теоретичний аспект / О.В Ісаєва, К.С. Закорко - [Електронний ресурс]— Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/52660/1/Isaieva_Zakorko_budget_ary_system.pdf
32. Васютинська Л.А. Видатки бюджету та оцінювання їх соціально-економічної ефективності за бюджетними програмами : дис. на здобуття наукового ступеня канд.. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Л. А. Васютинська . - Одеса, 2013. - 180 с.
33. Васютинська. Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління [Монографія] / Л.А. Васютинська. — Одеса: Друк-Південь, 2014. — 192 с.

34. Чуницька І. Видатки бюджету та збільшення їх позитивних ефектів на формування фінансового потенціалу держави.// Економіст. – 2009. – №2. – С.52-55.
35. Затонацька Т.Г. Инвестиции как фактор социально-экономического развития государства. Монография / Т.Г. Затонацька. – Киев: «Компьютерпесс», 2009. – С.44-72.
36. Буковинский С.А. До питання здійснення бюджетної політики в Україні//Фінанси України. – 2007. – №11. – С.3-30.
37. Соломенко С.М. Державний бюджет як інструмент макроекономічного регулювання. / С.М. Соломенко // Економіка та управління національним господарством. К.: КНЕУ. – 2008. – 20 с.
38. Богачева О. Проблема несбалансированности бюджетной системы России / О. Богачева //Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – №6. – С.111-117.
39. Україна. Верховна Рада. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР Конституція України / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
40. Купін А.П. Організація бюджетних правовідносин на прикладі зарубіжних країн / А.П. Купін // Держава та регіони № 2 (40). – 2-13. – С 77-81.
41. Україна. Верховна Рада. Закон України від 05.12.1990 № 513-ХІІ "Про бюджетну систему Української РСР" / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/513-12>.
42. Клименко Н. Окремі Аспекти впливу бюджетної системи на міжбюджетні відносини / Н. Клименко Збірник наук. праць. – 2013. – Вип. 34. – С. 260-266.
43. Кушинова Н.Г. Стратегічні напрями розвитку бюджетної системи України / Н.Г. Кушинова, Т.О. Гринь // Сталий розвиток економіки : Всеукр. наук.-виробн. журнал. – 2010. – № 1. – С. 160-163.
44. Василик О.Д. Бюджетна система України: [підручник]/ О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.

45. Лондар С.Л. Фінанси.: [навч. посібник]/ С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. – Вінниця: НоваКнига, 2009. – 384 с
46. Кириленко О.П. Фінанси: [навч. посібник] /О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2002. – 212 с.
47. Артус М. М. Бюджетна система України : навчальний посібник / М. М. Артус, Н. М. Хижа. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2005. – 220 с.
48. Семеніхін І.М., Марко І.Ю. Формування оборонного бюджету України і контроль за його використанням в умовах ринкової економіки // Фінанси України. – 2006. - № 9. – с. 56-64.
49. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави: Монографія / К.В. Павлюк. – К.: НІОС, 1997. – 176 с.
50. Павлюк Н.А. Проблеми нормативно-правового забезпечення пільгового оподаткування підприємств // Облік і фінанси АПК. – 2005. - № 5. – С. 71-76.
51. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
52. Большой экономический словарь; [Текст] под ред. А.Н. Азрилияна. – 5-е изд., доп. и перераб. / А.Н. Азрилиян. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
53. Энциклопедия финансов; [Текст] ред. упоряд. М.Г. Назарова. – М.: Финстатинформ, 1995. – 785 с.
54. Фещенко, Л.В. Бюджетна система України [Текст] / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – 296 с.
55. Чугунов, І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку [Текст] / І.Я. Чугунов. – К.: НІОС, 2003. – 488с.
56. Чугунов, І.Я. Фінанси України: інституційні перетворення та напрямки розвитку [Текст] / І.Я. Чугунов. – К.: ДННУ АФУ, 2009. – 848 с.
57. Чуркіна І. Підходи до визначення сутності бюджетної системи в умовах сучасних трансформацій / Ірина Чуркіна // Галицький економічний вісник —

- Тернопіль : ТНТУ, 2014. — Том 44. — № 1. — С. 161-166. — (Фінансово-обліково-аналітичні аспекти).
58. Ковалюк, О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) [Текст] / О.М. Ковалюк. — Л.: Вид. центр ЛНУ, 2002. — 396 с.
59. Чугунов, І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку [Текст] / І.Я. Чугунов. — К.: НІОС, 2003. — 488с.
60. Пасічник Ю.В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні : монографія / Ю. В. Пасечник Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. - 642 с.
61. Іоненко К. В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону : автореф. дис.. канд. екон. наук спец. «Гроші фінанси та кредит» 08.00.08. / К.В. Іоненко. — К., 2007. — 20 с.
62. Стеців Л. Фінанси: Навчальний посібник/ Л. Стеців, О.Копилюк. - К.: Знання , 2007. - 235 с.
63. Виконання бюджету : звіти / Державна казначейська служба України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
64. Статистична інформація : Національні рахунки / Держ. служба статистики України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
65. Гльоза В. В. Удосконалення підходів до формування доходної частини зведено го бюджету України [Електронний ре- сурс] / В. В. Гльоза, Л. С. Захаркіна. — Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream>
66. Лютий І. О., Податки та споживання в економіці України / І. О. Лютий, А. Б. Дрига, М.О. Петренко. — К.: Знання, 2005. — 335с.
67. Тимченко О.М. Оптимізація структури доходів бюджету: застосування рейтингової оцінки / О.М. Тимченко, Ю.В. Сибірянська // Фінанси України. — 2008. - №7. — с.17-27.
68. Левкович В. Поняття і правова природа неподаткових надходжень / В. Левкович Фінанси України. — 2009. — № 10. — С. 38-42.

69. Левкович В. Поняття і правова природа неподаткових надходжень / В. Левкович *Фінанси України*. – 2009. – № 10. – С. 38-42.
70. Васютинська Л. А. Видатки бюджету у системі забезпечення соціально-економічного розвитку в Україні: проблеми та реалії / Л. А. Васютинська // *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Вип. 98. – Харків: ХНТУСГ, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_98/22.pdf
71. Сухарев О.С. Закон Вагнера и модели развития Экономики / О.С. Сухарев , В.В. Нехорошев // *Экономический анализ: теория и практика* № 21 (228) . – 2011. – С. 2-10 .
72. Проць Н.В. Система видатків державного бюджету України: проблеми та необхідність оптимізації / Н.В. Проць // *Фінансовий простір* № 2 (22) 2016. – 61-66 с.
73. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин України: монографія / І.О. Леніна. — К.: Наукова думка, 2006. — 432 с.
74. Хомяк М.С. Розподіл державних доходів і фіскальні дисбаланси в рамках бюджетного простору /М.С. Хомяк // *Економіка і суспільство* №6. – 2016. – С. 338-343.
75. Волохова І. С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / І. С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2010. – 234 с.
76. Воробьев Ю.Н. Межбюджетные отношения в Украине / Ю.Н. Воробьев, И.В. Усков. – Симферополь : Ариал, 2010. – 276 с.
77. Guziejewska, B. Designing a Revenue Structure in Local Self-government Entities in Poland: Taxes Versus Grants // *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. – 2015. – Vol. 10(3). – Pp. 45–63.
78. Guziejewska B. Intergovernmental Fiscal Relations. Theoretical Aspects and Poland's Experience // *Financial Internet Quarterly „e-Finanse”*. – 2013. – Vol. 9(3). – Pp. 24–32.

79. Sadioglu U., Dede K. Comparative Studies and Regionally-Focused Cases Examining Local Governments. IGI Global, 2016. – 502 p
80. Прес-центр ініціативи «Децентралізація» Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/8053>.
81. Kaul, Inge Global public goods: international cooperation in the 21st century / edited by I. Kaul, I. Grunberg, M. Stern. – New York; Oxford : Oxford University Press, 1999. – 584 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.undp.org/globalpublicgoods/TheBook/globalpublicgoods.pdf>.
82. The New Public Finance: Responding to Global Challenges / by I. Kaul, P. Conceicao. – New York; Oxford : Oxford University Press, 2006. – 686 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.bookfi.org/book/792149>.
83. Новые государственные финансы: Ответ на глобализационные вызовы. Под ред. И. Кауль и П. Кунсисанью: пер. на рус. И. Гуровой. – М. : Изд-во «Весь мир» 2006. – 96 с.
84. Ачкасова В.А. Связи с правительством как фактор устойчивости / В.А. Ачкасова // Государство, бизнес, общество: проблемы оптимизации и взаимодействия / Под ред. М. Е. Ильичева. – М. : ИНЭК, 2010. – С. 53-62.
85. Хан Д. Пик. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. А.А. Турчака, Л. Г. Головача, М.Л. Лукашевича. – М. : «Финансы и статистика», 1997. – 800 с.
86. Баранова И.В. Оценка эффективности и результативности деятельности субъектов государственного сектора экономики : монография. – Новосибирск : САФБД, 2007. – 178 с.
87. Иванова Е.И. Аудит эффективности в рыночной экономике : учебное пособие / Е.И. Иванова, М.В. Мельник, В.И. Шлейников / Под ред. С.И. Гайдарши. – М. : КНОХУС, 2009. – 308 с.
88. Чая В.Т. Концептуальные основы анализа эффективности деятельности бюджетной организации / В.Т. Чая, О.А. Заббарова // Аудит и финансовый анализ. – 2008. – № 6. – С. 1-6.

89. Воронин Ю.М. Государственный финансовый контроль: вопросы теории и практики. – М. : Изд. Дом Финансовый контроль, 2005. – С. 218 (432 с.).
90. Ермилов В.Г. К теории государственного финансового контроля / В.Г. Ермилов // Финансы. – 2005. – № 2. – С. 17-19.
91. Агапцов С.А. Государственный финансовый контроль и бюджетная политика Российского государства / С.А. Агапцов. – М. : Изд. Дом Финансовый контроль, 2004. – 264 с.;
92. Тарасов А. Государственный контроль в России : монография. – М. : Континент, 2008. – 672 с.
93. Якість економічного зростання: пер. з англ. / В. Томас, М. Дайламі, А. Дарешвар та ін. / Пер. з англ., наук. ред. пер. О. Кілієвича. – К. : Основи, 2002. – 350 с.
94. Панкратов А. Результативность как оценка управленческого труда. – М. : LAP LAMBERT Academic, 2012. – С. 50 (244 с.).
95. OECD Territorial reviews: Brazil – 2013. – OECD Publishing, 2013. – 222 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/international/pdf/brazil_ocde_territ_review_en.pdf.
96. Melo M. The Political Economy of Fiscal Reform in Brazil. The Rationale for the Suboptimal Equilibrium / M. Melo, C. Pereira, S. Souza. – IDB WP-117. – Inter American Development Bank, Tebrury, 2010. – 85 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.iadb.org/res/publications/pubfiles/pubIDB-WP-117.pdf>.
97. OECD Review of Regulatory Reform: Australia 2010: Towards a Seamless National Economy, OECD Publishing, Paris, 2010. – 221 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.finance.gov.au/deregulation/docs/australia_report_final.pdf. 31. Evans G. DFID Support to Public Administration Reform in Canada. – Institute of Rubric Administration of Canada, March 2008. – 40 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.queensu.ca/csd/publications/Admin_Reform_Ghana.pdf.

98. Blondal J. Budgeting in Austria / J. Blondal, D. Bergvall // OECD Journal on Budgeting. – 2007. – Vol. 7. – №3. – P. 1-37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.austria.org/images/stories/content/finance/Budgeting_in_Austria_OECD.pdf.
99. 33. Ballart X. The Study of Public Management in Spain: Walter R. (ed.) The Study of Public Management in European and the U.S. a Competitive Analysis of National Distinctiveness. – London and N.Y. : Routledge, 2008. – 1-27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.budrich-journals.de/index.php/dms/article/download/2818/2353>.
100. Knorz T. The Budget System of the Federal Republic of Germany. – Berlin, Bundesministerium der Finanzen, 2008. – P. 45 (89 p.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bundestanzministerium.de//das-system-der-oeffentlichen-haushalte-and-eng.pdf>
101. Сунцова О. О. Зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів. Науковий вісник Академії ДПС України: зб. наук. праць. 2012. № 2. С. 115–123.
102. Ткачук А. Місьцеве самоврядування. Світовий та український досвід. Київ: Либідь, 2011. 177 с.
103. Слухай С. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій. Київ: Артєк, 2012. – 288 с.
104. Вольчик В.В. Институты, экономическая координация и неявное знание / В.В. Вольчик // TerraEconomicus. – 2011. – Т. 9. – № 2. – С. 20 (С. 17-22).
105. Дем'янчук О.І. Удосконалення міжбюджетних відносин як засіб підвищення самостійності місцевих бюджетів / О.І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету «Острозька Академія» Економіка. – 2012. Вип. 19. – С. 8-12.